

БЪЛГАРСКА ТЪРГОВСКО-ПРОМИШЛЕНА ПАЛАТА

ДО

БЪЛГАРСКА ТЪРГОВСКО-
ПРОМИШЛЕНА ПАЛАТА

Иск.М. 252
дата - 9 APR 2020

Г-Н БОЙКО БОРИСОВ
МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Г-Н ТОМИСЛАВ ДОНЧЕВ
ЗАМЕСТНИК МИНИСТЪР-
ПРЕДСЕДАТЕЛ

Г-ЖА МАРИАНА НИКОЛОВА
ЗАМЕСТНИК МИНИСТЪР-
ПРЕДСЕДАТЕЛ ПО
ИКОНОМИЧЕСКАТА И
ДЕМОГРАФСКАТА ПОЛИТИКА

Г-Н ЕМИЛ КАРАНИКОВ
МИНИСТЪР НА ИКОНОМИКАТА

Г-ЖА ДЕСИСЛАВА ТАНЕВА
МИНИСТЪР НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО,
ХРАНИТЕ И ГОРИТЕ

СТ А Н О В И Щ Е

Относно: Проект на постановление на Министерския съвет за осигуряване на основни групи храни, произведени на територията на Република България в търговските обекти, представляващи вериги от магазини

УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА,

Българската търговско-промишлена палата (БТПП) изразява своята подкрепа за законодателни инициативи, които ще съдействат за подобряване на условия за бизнес, особено в сегашната ситуация.

В тази насока, запознавайки се с проекта на горепосоченото постановление, изразяваме опасенията си, че чрез него вместо да се стимулира българското производство, то ще стане по-неконкурентоспособно, като ще се ограничи избора и на практика ще се блокират определени производители да продават продуктите си на търговските вериги въпреки че са по конкурентноспособни и с по-добро съотношение цена-качество.

В така изложения проект на постановление, на търговските обекти (вериги), продаващи храни, се налага по административен ред да обособят места за български храни, които да заемат минимум половината площ за всяка групи храни. Тези храни трябва да се купуват директно от производителите в съответната област на всеки магазин или до 200 км. от областния център. Тези изисквания са в категорично противоречие с основните принципи на пазарната икономика и законодателството на ЕС.

Не е случайно, че при проучването на затрудненията на бизнеса, проведено от наши експерти, с най-висок приоритет се посочи необходимостта от осигуряване на свободното придвижване на транспортните средства (т.н. зелени коридори) и не случайно това беше важно за целия ЕС и съседните му страни, а не само за България.

Стратегическа политическа грешка ще бъде провеждането на мерки, които очевидно съдържат протекционистки уклон, с предвиденото приоритизиране (фаворизиране или налагане) на стоки от нашата страна, очевидно за сметка на стоки от други страни членки на ЕС в нарушение на една от свободите – свободното движение на стоките (*прилагаме извадка от становище на Сдружението за модерна търговия – приложено към настоящия документ както и становището на Национален браншови съюз на хлебарите и сладкарите, Асоциацията на производителите на безалкохолни напитки в България, Съюз на пивоварите в България, Асоциация на производителите на рибни продукти- БГ ФИШ и Сдружение „Храни и напитки България*). Това ще бъде нарушение и на принципите на свободата на търговията, възприети от Световната търговска организация, по която се преценява наличието или не на пазарна икономика в дадена държава (това по отношение на пренебрегването на стоки от страни извън ЕС). Да не забравяме, че това ще е повод други страни да наложат ответни мерки на българските стоки, а в последните години експортът е основния двигател на ръста на българската икономика.

Според БТПП предложеното постановление ще наложи по административен път редица промени в работата на търговските вериги и техните доставки. Ще се наложи промяна на вече изградени отлично работещи именно в полза на потребителите, модели за управление на доставките, които могат да увеличат разходите а след тях и цените. С тях се забраняват действащи успешни бизнес модели, които оптимизират дейността, намаляват разходите и гарантират добър контрол, за да се постигнат по-ниски цени и високо качество на храните.

Обособяването на места за български храни – минимум 50% от общата площ ще доведе до сериозни затруднения за веригите. Те и към настоящия момент имат обособени щендери с продукти по „БДС“, продукти по стандарт „Стара планина“ и други, които са с гарантиран български произход. Предложените изменения ще доведат до изцяло реструктуриране на магазините и размествания на щендерите, което ще затрудни потребителите. Това ще е в противоречие с международните постижения на организацията за ECR (Efficient Consumer Response), които помагат на потребителя да търси съответните продукти, ще губи повече време в магазините и ще е поставен под по-голям досег с други хора, особено непрепоръчително в сегашната ситуация.

Създава се впечатлението, че се цели вкарването на български стоки, които да се продават без да са спазени стриктните правила на търговските вериги за сертификация, защото тази процедура отнема време (около 6 месеца), което във всички случаи надхвърля предполагаемия период на извънредното положение и обезмисля това административно налагане на нови правила.

Становище на БТПП по Проект на постановление на Министерския съвет за осигуряване на основни групи храни, произведени на територията на Република България в търговските обекти, представляващи вериги от магазини

Голяма част от търговските вериги оперират чрез централен склад и по този начин разстоянието от 200 км. ще наруши така действащия модел на компанията. Например с направеното ограничение производители от Варна няма да могат да продават в София, която генерира 40% от БВП на страната и е основен пазар.

От своя страна, стимулирането и потребяването само на български продукти не гарантира, че производителите ще успеят да смогнат с поръчките от по-големи количества, а това ще измести кривата на търсене и предлагане и ще доведе до по-кратка или по-продължителни дефицити и увеличение на цените на продуктите за крайните потребители, което едва ли е желано от която и да е власт, особено в напрегнати ситуации като настоящата. Производителите ще трябва да насочат производството си изцяло към вътрешния пазар, а това ще рефлектира до неизпълнение на договори с чуждестранни контрагенти. По този начин тежестта ще се понесе изцяло от българските производители, които са добре познати на чуждите пазари, но те наново ще трябва да търсят пазари след кризата, при вече изградени канали към момента.

Също така държим да подчертаем, че липсва дефиниция за „продукт, произведен в България“. Не е ясно как се третират храни, които са произведени в България, но с чужди суровини. Подчертаваме, че много традиционни български продукти под български марки се произвеждат в страната, но със суровини, внесени от чужбина, а много продукти под чуждестранни марки се произвеждат в България с български суровини. Това може да доведе до преупаковане на стоки за да се отговори на някакви нововъведени определения за това кое е българска стока, без гаранция за верността за съответствие на съдържанието с новата опаковка, което ще повиши цените им.

БТПП не препоръчва да се правят изменения и административно вмешателство в търговските отношения, които ще доведат до промени в един добре действащ модел, изграден между производителите на хранителни стоки и търговците. Сега е времето, когато веригите и магазините за хранителни стоки следва да насочат своите инвестиции към дигитални/дистанционни продажби на стоки, чрез изграждане на продуктови каталози, по подобие на този на GS1 България, и ще открият пътя за навлизането на българските стоки на електронните пазари, а не с дейности, свързани с преподаване и закупуване на нови стелажи и щендери, чиито ефект няма да доведе до повече продажби на български стоки. Ако държавата иска да подкрепи българските стоки – най-правилния път е откриването и реализирането на програми, отварящи пътя им за електронните магазини и платформи за търговия.

Не на последно място, държим да подчертаем, че липсва оценка на въздействието към постановлението и как направените промени ще повлияят върху добре изградени търговски практики, каквито има в България.

БТПП остава на разположение със своя капацитет в изготвянето на законодателни промени, в посока за облекчаване на тежестта върху бизнеса, а не за вменяването на нови задължения за него, които са в противовес с европейското законодателство и установените международни търговски модели.

С уважение,

Цветан Симеонов,
Председател на УС на БТПП

Становище на БТПП по Проект на постановление на Министерския съвет за осигуряване на основни групи храни, произведени на територията на Република България в търговските обекти, представляващи вериги от магазини

Становище на Сдружението за модерна търговия

По Проект на постановление на Министерския съвет
за осигуряване на основни групи храни, произведени на територията на Република България в
търговските обекти, представляващи вериги от магазини

Правни аргументи

1. Кризисната ситуация, предизвикана от пандемията COVID-19, не оправдава въвеждането на нормативни мерки в противоречие на чл. 34 от Договора за функциониране на ЕС (ДФЕС), съгласно който „Количествените ограничения върху вноса и всички мерки, имащи равностоен ефект, се забраняват между държавите-членки“. Към момента мерки, подобни на предвидените в проекта, не са предприети в нито една държава-членка на ЕС.
2. Проектът представлява „технически регламент“ по смисъла на Директива (ЕС) 2015/1535 от 9 септември 2015 г. Съгласно чл. 1 от Директивата, държавите членки са задължени да нотифицират пред ЕК подобни проекти преди да ги приемат. Справка в системата TRIS на ЕК показва, че България не е нотифицирала проекта и съответно той не е разгледан от ЕК. Евентуалното му приемане в противоречие с приложимата процедура ще доведе до наказателна процедура срещу България. За сравнение, България е нотифицирала в TRIS т. 5 от Решение № 159 от 08.03.2020 на Министерския съвет за предприемане на мерки във връзка със заболяването COVID-19 за забрана на износа на предпазни медицински средства (еднократни гащеризони, маски с филтър, хирургични маски, защитни очила, латексови/нитрилови ръкавици и калцунци). Много други държави също са нотифицирали проекти на законодателство с антикризисни мерки, което нагледно показва, че системата за нотификация по Директива (ЕС) 2015/1535 продължава да е задължителна и приложима в условията на пандемия и извънредно положение.
3. Освен нарушаване на свободата на движение на стоки, която стои в основата на единния вътрешен пазар на Европейския съюз, въвеждането на предвидената в проекта мярка представлява и ограничение на конкуренцията. Поради селективния ѝ характер тя има всички белези на държавна помощ, която подлежи на нотификация пред Главна дирекция „Конкуренция“ на ЕК. Приемането на държавна помощ без предварително разрешение от ЕК е забранено от ДФЕС и представлява основание за образуване на дело от ЕК срещу България. Правилата за нотификация на държавна помощ също продължават да са приложими по време на криза. За сравнение, България е нотифицирала пред ЕК приетата с ПМС № 55 от 30.03.2020 г. мярка за изплащане на компенсация с цел запазване на заетостта на работниците и служителите при извънредното положение (т.нар. мярка „60/40“). Постановлението на МС изрично предвижда, че мярката може да се приложи само след одобрение от страна на ЕК.
4. Практика от ЕС и друго държави-членки за подобна регулация.
На 15.02.2017 г. Европейската комисия откри процедури за установяване на нарушения на правото на ЕС срещу Румъния и Унгария¹ за това, че са въвели в националното си право протекционистки мерки, ограничаващи свободното движение на стоки и свободата на

¹ [http://europa.eu/rapid/press-release MEMO-17-234_en.htm](http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-17-234_en.htm).

установяване. Основните критики на ЕК към влезлия в сила през 2017 в Румъния закон (големите търговци на дребно са задължени да предлагат най-малко 51% храни и селскостопански продукти от местни производители) са свързани със:

- Свободното движение на стоки.
- Нарушение на свободата на установяване, поради ограничаването на правото да на избор на продуктите, които се предлагат. Ограничение на тези права е възможно само в изрично определени случаи и при прилагане на принципа на пропорционалността.
- Предвижда се чрез държавно регулиране едни производители/доставчици да се облагодетелстват за сметка на други, което създава съмнение за забранена държавна помощ.
- През февруари 2020 Румъния е предприела стъпки за изменение на Закона си след наказателната процедура на ЕК.²

През 2016 г. по повод мотивирано становище на Европейската комисия³ Словакия е оттеглила текст в закон за храните, съдържащ изискване към търговските вериги с голям оборот да публикуват и докладват информация относно произхода на стоките, които предлагат. Според Европейската комисия това изискване има ефект на количествени ограничения на свободното движение на стоки, тъй като води до създаване на предубеждение на потребителя към стоките с произход извън Словакия и насърчава търговските вериги да продават местни стоки.

В миналото неуспешни опити за въвеждане на мерки за насърчаване на потреблението на местни стоки са били предприемани и в други държави (напр. Ирландия, Германия).

5. Проучването ни на държави извън ЕС, които са въвели ограничения относно храните, показва следното:

- Само няколко държави извън ЕС (които не подлежат на европейските регулации) са въвели временно ограничение/забрана за износа на конкретни храни – Русия, Казахстан, Сърбия и Виетнам. Така например, Русия е ограничила износа на зърно в периода април-юни 2020 г., Казахстан е забранил износа на пшенично брашно, елда, захар, слънчогледово олио и някои зеленчуци до 15 април 2020 г., Сърбия е забранила износа на слънчогледово олио и други продукти. Дори тези държави обаче не предвиждат задължителна квота стоки от местно производство за търговците на храни.
- В Индия е съществувало задължение за 30% местни доставки, което се счита за анахронизъм и през 2019 г. е преразгледано, тъй като пречатства навлизането на пазара на търговци като Apple, IKEA и много други, които разчитат на собствени марки със световна дистрибуция.

6. § 3 от преходните и заключителните разпоредби предвижда, че постановлението влиза в сила от деня на обнародването му в Държавен вестник и се прилага до 31.12.2020 г. Същевременно, § 1 предвижда, че постановлението се приема във връзка със Закона за мерките и действията по време на извънредното положение, обявено с решение на Народното събрание от 13.03.2020 г. След като предвидените в постановлението тежки и антипазарни ограничения на търговията с храни се разглеждат като мярка в контекста на извънредното положение, то е налице е необяснима диспропорция между срока на извънредното положение (до 13.05.2020 г.) и тези ограничения (до 31.12.2020 г.). Тя няма нито юридическо, нито икономическо основание и води до още по-съществено засягане на интересите на пазарните оператори и на потребителите.
7. Правните ни аргументи се подкрепят и са обследвани и обосновани в решение на КЗК № 228 от 28.02.2017 по ЗИД на ЗХ в същата посока. Заключение на Комисията гласи:

² <https://business-review.eu/news/romania-to-amend-law-on-supermarket-food-marketing-to-avoid-eu-sanctions-130730>

³ [http://europa.eu/rapid/press-release MEMO-15-6006 en.htm](http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-15-6006_en.htm).

„Въвеждането на разпоредби, които да уреждат използването на понятието „българско“ за целите на опаковането, етикетирането и рекламирането на храни не е необходимо, тъй като тези въпроси вече са уредени на ниво ЕС.

Задължението за обектите за търговия с храни с годишен оборот над 2 млн. лв. част от количествата на определени групи предлагани продукти да са произведени в България ограничава конкуренцията в няколко аспекта. Тази регулация създава географски бариери за свободното движение на стоки, което е свързано с риск от излизане от пазара на някои чуждестранни доставчици, включително може да доведе до отпадане на продукти, които не са взаимозаменяеми с български. Всичко това е свързано и с редица неблагоприятни последици за потребителите като ограничен избор, по-високи цени, риск от дефицит на стоки, поради недостиг на български стоки, чрез които да се покрие минималния процент, риск от некачествени продукти в разрез с мотивите за здравето на гражданите. Освен това, разпоредбата не само поставя в привилегировано положение българските спрямо чуждестранни доставчици, но и малките спрямо големите търговци на дребно. Изискването за минимален процент български продукти ограничава и възможностите на търговците на дребно сами да определят стратегията, чрез която да привличат потребителите. Пазарната икономика се основава на взаимодействието между търсенето и предлагането, поради което естествените пазарни механизми, а не регулации биха създали предлагане, което да удовлетвори насрещното търсене.⁴ Трябва да се има предвид също, че в действащата нормативна уредба са предвидени средства за защита на българските производители от нелоялни търговски практики от страна на търговците на дребно, поради което не е необходимо въвеждането на допълнителни мерки в тази насока, които ограничават конкуренцията. Дефиницията за свежи плодове и зеленчуци, която изключва тези, които не са произведени в България, също може да ограничи конкуренцията, като ограничи свободното движение на стоки, създавайки риск от връщане назад във времето към дефицит на плодове и зеленчуци извън сезона, характерен за периода преди либерализиране на външната търговия. Нормативното определяне на по-кратък срок за плащане за бързо развалящи се храни представлява допълнителна ненужна намеса в свободата на договаряне, която е възможно да се окаже в ущърб на доставчиците, които е трябвало да защити, при евентуално предоговаряне на други условия по договора.

Подпомагането на българските производители не следва да се осъществява чрез мерки, които не само че не са в състояние да реализират заложените цели, но и ограничават конкуренцията, трябва да бъдат съобразени с правилата за държавни помощи и в рамките на правните възможности, предоставяни от Общата селскостопанска политика на ЕС.“

7 април 2020 г.

⁴ Подч. Наше

ХРАНИ НАПИТКИ БЪЛГАРИЯ
FOOD DRINK BULGARIA

ДО
Г-ЖА ДЕСИСЛАВА ТАНЕВА
МИНИСТЪР НА
ЗЕМЕДЕЛИЕТО, ХРАНИТЕ
И ГОРИТЕ

Относно: проект на Постановление на Министерски съвет за осигуряване на основни групи храни, произведени на територията на Република България в търговските обекти, представляващи вериги от магазини

Уважаема Министър Танева,

Като производители на храни считаме, че пазара в България е задоволен и презадоволен. Ние, българските производители на храни доказахме, че можем да се справим и с най-тежките кризи.

В момент, в който се въведе извънредно положение, водещите Европейски държави останаха с празни регали и дълги периоди без доставка на храни.

Считаме, че нищо не налага въвеждане на такъв тип регулаторни мерки, защото по своята същност те са антиконкурентни, като например:

-Алинея 2 от проекта на ПМС противоречи на Закона за защита на конкуренцията. Не може търговците да предлагат различни условия за договаряне и реализация за българските производители, които са на 195, 205 или 230 км отстояние от търговските обекти.

-По ал.3- Никой търговец не бърза да се разплаща, ако има стоки с трайност 2-3 месеца. По принцип сроковете за разплащане са част от търговската тайна. Може да има търговски брак, залежаване на продукцията и прочие.

Въвеждането на рестрикция, по отношение на свободния пазар ще доведе до реципрочни мерки към българските износители на храни!

Министър Танева,

Няма нищо по-добро от реална и истинска реклама на български храни, но едно е рекламен продукт, съвсем друго регулация на пазара!

Министър Танева,

Вие сте доказали, че сте в състояние да защитавате българският свободен пазар при всякакви условия.

Вярваме, че ще отстоявате конституционното право на всеки производител в България,

да произвежда храни съгласно нормативната уредба и да реализира до краен потребител, при свободни пазарни конкурентни условия!

С уважение,

Оперативен щаб за храни и напитки:

**Национален браншови съюз на хлебарите и сладкарите
Асоциация на производителите на безалкохолни напитки в България
Съюз на пивоварите в България
Асоциация на производителите на рибни продукти- БГ ФИШ
Сдружение „Храни и напитки България“**

Оперативни контакти с щаба: 0888398799;
0889494040 мейл: office@nbabc.bg